

ÇUVAŞÇA DİLBİLİM VE DİLBİLGİSİ TERİMLERİ ÜZERİNE BİR DENEME

Doç. Dr. Emine YILMAZ*

Özet: Bu makalenin amacı Çuvaşça dilbilim ve dilbilgisi terimlerini Türkçe ve Rusça denklikleriyle birlikte vermektir. Çalışmanın sonunda Rusça, Çuvaşça ve Türkçe dizin verilmiştir.

Anahtar sözcükler: Çuvaşça, Rusça, Türkçe, dilbilim, dilbilgisi, terim.

Summary: The aim of this article is to give a list of Chuvash linguistics and grammar terms with Russian and Turkish correspondes. At the end of the article Russian, Chuvash and Turkish index has been given.

Keywords: Chuvash, Russian, Turkish, linguistics, grammar, term.

Türk dilleri arasındaki yakınlaşma çabaları dilbilim ve dilbilgisi terimleri konusunu da gündeme getirdi. Türk Dil Kurumu, Türk Dili dergisinin Aralık 1996 sayısını bu konuya ayırdı. Ardından E. Gürsoy-Naskali'nin Türk Dünyası Gramer Terimleri Kılavuzu'nu yayımladı (1997). 444 madde başı terim içeren bu kılavuzda -şimdilik- Çuvaşça, Yakutça, Karakalpakça, Kırım Tatarcası, Karaimce ve Sarı Uygurca terimler yer almıyor. Çuvaşça dilbilim ve dilbilgisi terimleri üzerindeki bu çalışma kılavuza katkıda bulunmayı amaçlıyor.

Türk dilleri içinde en eskicili olan Çuvaşçanın dilbilim ve dilbilgisi terimleri ile ilgili bu çalışma şimdilik deneme düzeyinde. Çünkü Çuvaşçaya özgü terimleri belirlemek diğer Türk dilleri üzerindeki benzer çalışmalardan çok farklı özellikler ve güçlükler içeriyor.

Güçlüklerden ilki bu alanda yapılmış Çuvaşça veya Rusça bir çalışmanın olmayışı veya belirlenemeyişi. Doğrudan terimleri içeren bir çalışma olmadığı gibi ulaşılabilen Çuvaşça dilbilgisi kitapları da bu açıdan yardımcı olamıyor. Bu nedenle tüm terimler Kaynakça'da belirtilmiş olan Çuvaşça-Rusça sözlükler ve Rusça-Çuvaşça sözlük taranarak toplanmıştır.

İkinci güçlük bu sözlüklerde terimler için örnek bulunmayışı. Bu nedenle Türkçede karşılığı bulunmayan Çuvaşça terimlerin anlamları kimi zaman belirsiz kalmış ve çalışmadan çıkarılmıştır.

Bir diğer güçlük Türkçe içinde terim sorununun çözülememiş olması, terim kargaşasının varlığıdır. Türkçede bu alanda yapılmış temel çalışmalar gözden geçi-

* Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

rilmiş, bir ölçüde birlik sağlamak amacıyla Vardar ve Kocaman'ın Kaynakça'da belirtilmiş olan çalışmalarındaki terimler seçilmiştir.

Son olarak, Türkçe ve Çuvaşçadaki tüm terimlerin örtüşmediğini, bazı terimlerin Türkçede, bazı terimlerin de Çuvaşçada kavram karşılığının bulunmadığını eklemek gerek.

Çuvaşça terimlerin ne derece Çuvaşça kökenli olduğu konusuna gelince; diğer Türk dillerinde olduğu gibi, Çuvaşçada da dilbilim ve dilbilgisi terimlerinin büyük bir bölümünü ödünçlemeler oluşturuyor. Bu çalışmaya alınmış olan 342 (eşanlımlarıyla 382) maddebaşı Çuvaşça terimin 110'u Rusça kökenli veya Rusça, 168'i Çuvaşça-Rusça birleşik, 16'sı Arapça-Çuvaşça birleşik, 11'i Arapça-Rusça birleşik, 1'i Arapça (vñit 'zaman'), ancak 76'sı tümüyle Çuvaşçadır.

METİN

- 1 . **aça-piça sımahı** detskaya reç' *çocuk dili*
- 2 . **açaşlu formı** laskatel'naya forma *okşama biçimi*
- 3 . **affiks** affiks *ek*
- 4 . **agglyutinatsi** agglyutinatsiya *eklenme*
- 5 . **agglyutinatsile-** agglyutinirovat' *eklemek*
- 6 . **agglyutinatsillı, agglyutinativlı** agglyutinativny *eklemeli*
- 7 . **agglyutinatsillı çılhesem, agglyutinativlı çılhesem, agglyutinatsileken çılhesem** agglyutinativniye yazıki *eklemeli diller*
- 8 . **alfavit** alfavit *abece, alfabe*
- 9 . **anlı opredeleni** rasprostrannye opredeleniye *geniş tamlayan*
- 10 . **anlı predlojeni** rasprostrannoye predlojeniye *geniş tümce*
- 11 . **antonim** antonim *karşıt anlamlı*
- 12 . **antonim sımahsem** antonimiçniye slova, slova-antonimi *karşıt anlamlı sözler*
- 13 . **apostrof** apostrof *kesme işareti*
- 14 . **argo** argo *argo*
- 15 . **argo sımahı** argotizm *argo sözü*
- 16 . **arhaizm** arhaizm *eskilik, arkaizm*
- 17 . **artikulyatsi** artikulyatsiya *boğumlanma*
- 18 . **artikulyatsi hññihısem** artikulyatsionniye naviki *boğumlanma yatkınlığı*
- 19 . **assimilyatsi** assimilyatsiya *benzeşme, benzeşim*
- 20 . **assimilyatsi protsesısem** assimilyativniye protsessı *benzeşme süreci*
- 21 . **assimilyatsi tu-** assimilirovat' *benzeşmek*
- 22 . **çılhe** yazık *dil*
- 23 . **çılhe pılıvı, çılhe nauki, çılhe vırentıvı** yazıkoznaniye *dilbilim* (bk. 127)
- 24 . **çılhe uyrımlıhısem** yazıkoviye osobennosti *dil özellikleri*
- 25 . **çılhen fonema sostavı** fonemny sostav yazıka *dilin sesleri*
- 26 . **çılhen leksika puyanlıhı, çılhen sımah puyanlıhı** leksiçeskoye bogatstvo yazıka, slovarny zapas yazıka *dilin söz varlığı*
- 27 . **deyepriçasti** deyepriçastiye *ulaç*
- 28 . **dialekt** dialekt *lehçe*

29. **dialekt ehpeditseyı** dialektolojiçeskaya ekspeditseyı *lehçe araştırmaları*
30. **dialekt sımahı** dialektnoye slovo *lehçe sözcüğü*
31. **dialekt uyrımlıhısem** dialektnoye osobennosti *lehçe özellikleri*
32. **dialektologi** dialektologiya *lehçebilim*
33. **dialektologi karttı** dialektolojiçeskaya karta *lehçe atlası*
34. **etimologi** etimologiya *kökenbilim, etimoloji*
35. **etimologi slovarı** etimolojiçeskiy slovar' *kökenbilimsel sözlük*
36. **ehperiment fonetiki** eksperimental'naya fonetika *deneysel sesbilgisi*
37. **fleksi** fleksiya *bükün*
38. **fleksillı, flektivlı** flektivny *bükünlü*
39. **fleksillı çılhesem, flektivlı çılhesem** flektivnyye yazıki *bükünlü diller*
40. **fonema** fonema *sesbirim*
41. **fonema variançı** variant fonemı *sesbirim değişkesi*
42. **fonetika** fonetika *sesbilgisi*
43. **fonetika dialektizmı** fonetiçeskiy dialektizm *sesbilgisel lehçebilim*
44. **fonetika transkriptseyı** fonetiçeskaya transkriptseyı *sesbilgisel yazıçevrimi*
45. **fonetika zakonısem** fonetiçeskiye zakonu *sesbilgisi yasaları*
46. **fonologi** fonologiya *sesbilim*
47. **fonologi metoçı, fonologi mesleçı** fonolojiçeskiy metod *sesbilim yöntemi*
48. **fonologi sistemi** fonolojiçeskaya sisteme *sesbilim dizgesi*
49. **forma** forma *biçim*
50. **frazeologi** frazeologiya *deyim*
51. **frazeologille** frazeolojiçeskiy *deyimsel*
52. **frazeologille sımah maylaşıvısem** frazeolojiçeskiye slovosocetaniya *deyimsel söz öbekleri*
53. **frazeologizm** frazeologizm *deyimbilim*
54. **glagol** glagol *eylem*
55. **glagol fleksiyı** glagol'naya fleksiya *eylem bükünü*
56. **glagol formi** glagol'naya forma *eylem biçimi*
57. **glagol sıpaçı** litso glagola *eylemin kişisi*
58. **glagol sıpatla-, glagola sıpatlasa tuh-** spryagat' glagol, prospryagat' glagol *eylemi çekmek*
59. **glagol skazuyemıy** glagol'noye skazuyemoye *eylem soylu yüklem*
60. **glagolın pallı mar formi** neopredelennaya forma glagola *eylemlik, mastar*
61. **glagolın sıpatlanakanman formisem** nespryagayemıye formı glagola *eylemin çekimlenmemiş biçimleri*
62. **glagolın sıpatlı mar formisem** neliçniye formı glagola *eylemin çekimli olmayan biçimleri*
63. **glagolın vıslenmen ıś formi** nesoverşenny vid glagola *bitmemişlik görünüşü*
64. **glagolın vıslennı ıś formi** soverşenny vid glagola *bitmişlik görünüşü*
65. **grammatika** grammatika *dilbilgisi*
66. **grammatika pravilisem** grammatiçeskiye pravila *dilbilgisi kuralları*
67. **grammatika sinonimiyı** grammatiçeskaya sinonimiya *dilbilgisel eşanlamlılık*

68. hal'hi priçasti priçastiye nastoyaşçego vremeni *şimdiki zaman ortacı*
69. hal'hi vñhıt nastoyaşçeye vremya *şimdiki zaman*
70. hal'ih etimologiyı narodnaya etimologiya *halk kökenbilimi, yanlış kökenleme*
71. hıtı hupı sası tvyordıy soglasnyı ötümsüz ünsüz
72. hire-hiriş zalogı vzaimnyı zalog *iştaşlık çatısı*
73. hirişlev soyuzı provitel'nyı soyuz *karşılık bağlacı*
74. hirişlev tatıkı otritsatel'naya çastitsa *olumsuzluk eki*
75. hisep, hisep yaçı çislo, çislitel'noye *sayı sıfatı*
76. histev formıncı glagol glagol v ponuditel'noy forme *eylemin ettirgen biçimi*
77. histev zalogı ponuditel'nyı zalog *ettirgen çatı*
78. histevlı predlojeni ponuditel'noye predlojeniye *ettirgen çatılı tümce*
79. hupı sasısem soglasniye zvuki *ünsüzler*
80. hupı sasısem pırpeklenıvı assimilyatsiya *soglasnıh ünsüz benzeşmesi*
81. huşu nakloneniı povelitel'noye nakloneniye *buyruk kipi, buyurma kipi*
82. hutlı predlojeni slojnoye predlojeniye *birleşik tümce*
83. hutlı sımah slojnoye slovo *birleşik sözcük*
84. hutlı skazuyemıy sostavnoye skazuyemoye *birleşik yüklem*
85. hutsır predlojeni prostoye predlojeniye *yalın tümce*
86. hutsır skazuyemıy prostoye skazuyemoye *yalın yüklem*
87. ıytu mestoimeniyı, ıytullı mestoimeni voprositel'noye *mestoimeniye soru adlı*
88. ıytu tatıkı voprositel'naya çastitsa *soru eki*
89. ıytullı predlojeni voprositel'noye predlojeniye *soru tümcesi*
90. ikkımış sıpat vtoroıe litso *ikinci kişi*
91. ikkımışle sımah proizvodnoye slovo *türev*
92. inversi inversiya *devrikleşme*
93. inversillı inversionnyı *devrik*
94. inversillı sımah maylaşıvı inversionnoye slovosocetaniya *devrik söz öbeği*
95. ironillı pılterişpe v ironičeskom smisle *ironik anlam*
96. irtnı priçasti priçastiye proşedşego vremeni *geçmiş zaman ortacı*
97. irtnı vñhıt proşedşeye vremya *geçmiş zaman*
98. istorille sintaksis istoričeskiy sintaksis *artsüremli sözdizimi*
99. ımıt nakloneniıy soslagatel'noye nakloneniye *istek kipi*
100. ıś deystviye *iş*
101. kalaşu çılhi razgovornıy yazık *konuşma dili, sözlü dil*
102. kalaşu çılhin sintaksisi sintaksis razgovornoy reçi *konuşma dilinin sözdizimi*
103. kalaşu sımahı razgovornoye slovo *konuşma diline ait sözcük*
104. kalullı predlojeni povestvovatel'noye predlojeniye *öyküleme tümcesi*
105. kamınlıh padejı roditel'nyı padej *ilgi durumu*
106. kışkırullı predlojeni vasklitsatel'noye predlojeniye *ünlem tümcesi*
107. kırtartu mestoimeniyı ukazatel'noye mestoimeniye *gösterme adlı*
108. kırtartu nakloneniıy iz'yavitel'noye nakloneniye *bildirme kipi*
109. kilışu nakloneniıy ustupitel'noye nakloneniye *teslim ve kabul kipi*
110. kilışu soyuzı ustupitel'nyı soyuz *teslim ve kabul bağlacı*
111. kilışu sıhınıvı soglasovaniye *uyum*

112. **kişü şukki** disgarmoniya *uyumsuzluk*
 113. **kişelni şimah, puplev** ustarevşeye slovo, virajeniye *eski söz*
 114. **kişke formi** kratkaya forma *kısa biçim*
 115. **kişke priçastiye** kratkoye priçasti *kısa ortaç*
 116. **kişketni hutli şimah** slojnosokraşçyonnoye slovo *kısaltılmış birleşik sözcük*
 117. **kişketse şirni şimahsem** abbreviatsiya *kısaltmalar*
 118. **konversi** konversiya *değiştirme, değiştirim*
 119. **kullenhi kalaşu** prostoreçiye *gündelik dil*
 120. **kuşimli** perenosny *geçişli*
 121. **kuşimli glagol** perehodny glagol *geçişli eylem*
 122. **kuşimli pilteriş** perenosnoye znaçeniye *değişmeceli anlam, mecazi anlam*
 123. **kuşimsir glagol** neperehodny glagol *geçişsiz eylem*
 124. **leksika** leksika *söz varlığı*
 125. **leksika dialektizm** leksiçeskiy dialektizm *sözlüksel lehçebilim*
 126. **leksika sinonimiy** leksiçeskaya sinonimiya *sözlüksel eşanlamlılık*
 127. **lingvistika** lingvistika *dilbilim* (bk. 23)
 128. **literatura çilhi** literaturniy yazık yazı *dili, edebi dil*
 129. **logika udareniy** logiçeskoye udareniye *mantık vurgusu*
 130. **mejdometi** mejdometiye *ünlem*
 131. **mejdometi uşkinsem** razryadı mejdometii *ünlem öbeği*
 132. **mejdometille şimahsem** mejdometniye slova *ünlem sözcüğü*
 133. **mestoimeni** mestoimeniye *adıl*
 134. **mestoimenisen vişleniy** skloneniye mestoimenii *adıl çekimi*
 135. **metafora** metafora *eğretileme*
 136. **metaforilli çilhe** metaforiçeskiy yazık *eğretilemeli dil*
 137. **metaforilli şimah maylaşivsem** metaforiçeskiye virajeniya *eğretilemeli deyim*
 138. **metateza** metateza *göçüşme, ses aktarımı*
 139. **mınlelih nareçiysem, mınlelih obstoyatel'stvi** nareçiya obraza deystviya, obraza deystviya *niteleme belirteci*
 140. **morfema** morfema *biçimbirim*
 141. **morfologi** morfologiya *biçimbilim, biçimbilgisi*
 142. **nakloneni** nakloneniye *kip*
 143. **nakloneni formi** forma nakloneniya *kip biçimi*
 144. **nareçi, obstoyatel'stvo** nareçiyeye, obstoyatel'stvo *belirteç*
 145. **neologizm, şin şimah** neologizm *yeni sözcük, yeni deyim*
 146. **numayli hisep** mnojestvennoye çislo *çokluk, çoğul*
 147. **obraşçeni** obraşçeniye *seslenme*
 148. **obraşçenilli predlojeni** predlojeniye s obraşçeniyem *seslenmeli tümce*
 149. **obstoyatel'stvo pulakan pihnulli predlojeni** obstoyatel'stvennoye pridatoçnoye predlojeniye *belirteç görevli yan tümce*
 150. **obstoyatel'stvo şimahsem** obstoyatel'stvenniye slova *belirteç görevli sözcükler*
 151. **ofitsialla termin, ofitsialla puplev** ofitsial'ny çastitsa *resmi söyleyiş*
 152. **omonim, omonimla** omonim, omonimiçeskiy *eşadlı*
 153. **omonim şimahsem** omonimi, omonimiçeskiye slova *eşadlı sözcükler*
 154. **omonimi, omonimlih** omonimiya, omonimiçnost' *eşadlılık*

155. **opredeleni** opredeleniye *tamlayan, belirten, belirleyen*
156. **orfografi** orfografiya *yazım*
157. **padej, yat padej** padej, imenitel'nıy padej *ad durumu*
158. **padej tırh vıſle-** sklonyat'po padejam *adları çekmek*
159. **palırtu affiksı** affiks vıdeleniya *belirtme durumu eki*
160. **palırtu mestoimeniyı** opredelitel'noye mestoimeniye *belirtme adlı, gösterme adlı*
161. **pallı mar mestoimeni** neopredelennoye mestoimeniye *belirsizlik adlı*
162. **pallı yaçı** imya prilagatel'noye *sıfat*
163. **pallı yaçı'n palırtu formi** vıdelitel'naya forma prilagatel'nogo *gösterme sıfatı*
164. **paru-tıvu padejı** datel'no-vinitel'nıy padej *yönelme-belirtme durumu*
165. **passiv** passiv *edilgen*
166. **passiv konstruksiyısem** passivniye konstruksii *edilgen yapı*
167. **payır mar yat** imya narıtsatel'noye *tür adı*
168. **payır yat** imya sobstvennoye *özel ad*
169. **pıhınullı soyuz, sıpınullı soyuz** podçinitel'nıy soyuz, soçinitel'nıy soyuz *birleşik bağlaç*
170. **pıhınullı hutlı predlojeni** slojnopodçinyonnoye predlojeniye *girişik tümce*
171. **pıhınullı predlojeni** pridatoçnoye predlojeniye *yan tümce*
172. **pirke obstoyatel'stvi, pirkepe tılev nareçiyısem** obstoyatel'stvo priçını, nareçiya priçını i tseli *neden belirteci*
173. **pıçıkletü formi** umen'sitel'naya forma *küçültme biçimi*
174. **pıçıkletü suffiksı** umen'sitel'nıy suffiks *küçültme eki*
175. **pılteriş** znaçeniye *anlam*
176. **pılteriş ulşını** izmeneniye znaçeniye *anlam değişimi*
177. **pılteriş sinonimısem** smısloviye sinonimi *anlamsal aynılık*
178. **pır hut pulnı ıse kırtartakan glagol** odnokratnıy vid glagola *anlık görünüş*
179. **pırle sırankan tatık** çastitsa, pişuşçayasya slitno *birlikte yazılan ilgeç*
180. **pırlelıh padejı** tvoritel'nıy padej *ile durumu, araç durumu*
181. **pırrellı hisep** yedinstvennoye çislo *teklik, tekil*
182. **pırremiş sıpat** pervoye litso *birinci kişi*
183. **pırremişle sımahsem** neproizvodniye slova *kök sözcük*
184. **pıtımetü hisep yaçı** sobiratel'noye çislitel'noye *topluluk sayı sıfatı*
185. **pıtımetü sımahı** sobiratel'noye slovo *topluluk adı*
186. **podlejaşçi** podlejaşçeye *özne*
187. **polisemi** polisemiya *çok anlamlı*
188. **poslelog, hıssımah, pulışu sımahı, tatık** poslelog, slujebnoye slovo, çastitsa *son takı, ilgeç*
189. **predlog, umsımah** predlog *ön takı*
190. **predlojeni** predlojeniye *tümce*
191. **predlojeni çlenısem** çlenı predlojeniya *tümcenin öğeleri*
192. **predlojeni tıtımı** struktura predlojeniya *tümcenin yapısı*
193. **predlojenin grammatika nikıſı** grammatičeskaya osnova predlojeniya *tümcenin dilbilgisel temeli*
194. **predlojenin uyrım tıran çlenı** obosoblennıy çlen predlojeniya *tümcenin ayrı öğeleri*
195. **prefiks, pristavka** prefiks, pristavka *önek*
196. **prefiksı sımahsem** prefiks'al'niye slova *önekli sözler*

197. **prıçasti** *prıçastiye ortaç*
198. **prıçastıllı sımah maylaşıvı** *prıçastnıy oborot ortaçlı söz öbekleri*
199. **prıçastisen pulıvı** *obrazovaniye prıçastiy ortaçların oluşumu*
200. **prıstavkıllı glagolsem** *prıstavoçniye glagolı önekli eylemler*
201. **prıstavkışır glagolsem** *bepıstavoçniye glagolı öneksiz eylemler*
202. **produktivlı suffiks** *produktivnıy suffiks işlek ekler*
203. **pulas prıçasti** *prıçastiye buduşçege vremeni gelecek zaman ortacı*
204. **pulas vıhıt** *buduşçeye vremye gelecek zaman*
205. **pulmallı prıçasti** *prıçastiye doljenstvovaniya gereklilik ortacı*
206. **pulıšu glagolı** *vspomagatel'nıy glagol yardımcı eylem*
207. **puplev** *reç' konuşma*
208. **puplev organısem, puplev payısem** *reçeviye organı, çasti reçi konuşma organları*
209. **puplev ayrımlıhısem** *reçeviye osobennosti konuşma özellikleri*
210. **ritorika** *ritorika sözbilim, söz sanatı*
211. **sası** *zvuk ses*
212. **sası artikulyatsiyı** *artikulyatsiya zvuka ses boğumlanması*
213. **sası yevırlevı** *zvukopodrajaniye yansıma*
214. **sasıen kılışıvı** *singarmonizm ünlü uyumu*
215. **semantika, semasiologi** *semantika, semasiologiya anlambilimi*
216. **sıpık slog** *hece*
217. **sıpıntarakan soyuzsem** *soyedinitel'niye soyuzı bağlayıcı ilgeç*
218. **sıpıntaru soyuzı, soyuz** *soyedinitel'niy soyuz, soyuz bağlaç*
219. **sıpınu** *soçineniye birleşme*
220. **sıpınullı** *soçinitel'niy birleşik*
221. **sıpınullı hutlı predlojeni** *slojnosoçinyonnoye predlojeniye bağlı birleşik tümce*
222. **sıpınullı konstruksisem** *soçinitel'niye konstruksii birleşik yapı*
223. **sıltav-tıllev padejı** *prıçinno-tselevoy padej neden-amaç durumu*
224. **sıltava pıltereken pıhınullı predlojenisem** *prıçinniye prıdatoçniye predlojeniye neden bildiren yan tümce*
225. **sımah** *slovo sözcük*
226. **sımah formisem** *formı slova sözcük biçimleri*
227. **sımah maylaşıvı** *slovoçoçetaniye söz öbeği*
228. **sımah pulıvı** *slovoobrazovaniye türetme*
229. **sımah tıvakan affikssem** *slovo obrazovatel'niye affiksı yapım ekleri*
230. **sımah ulşınıvı** *slovoizmeneniye sözcük değişimi*
231. **sımah varrıncı fleksi** *vnutrennyaya fleksiya içek*
232. **sımah vışınçı fleksi, suffiks** *vneşnyaya fleksiya, suffiks sonek*
233. **sımah yışı** *slovarnıy sostav söz varlığı*
234. **sımahın morfema tıtımı** *morfemniy sostav slova sözcüğün ek yapısı*
235. **sımahın suffiks elemençisem** *suffiksalsıniye elementı slova sözcüğün ekleri*
236. **sımahran sımah kuşarsan** *bukval'no sözcüğü sözcüğüne*
237. **sımahri udareniye** *slovesnoye udareniye sözcük vurgusu*
238. **sımahsem arhaizma tuhni** *perehod slov v razryad arhaizmov eskimiş sözcük*
239. **sımahsen omonimlıhı** *omonimiçnost' slov sözcüklerin eşanlamlılığı*
240. **sımsapa kalakan hupı sasısem** *nosoviye soglasniye geniz ünsüzleri*
241. **sıpat** *litso kişi*
242. **sıpat formi, sıpat mestoimeniyı, sıpatlı mestoimeni** *liçnaya*

- forma, liçnoye mestoimeniye *kişi adılı*
243. **sīpatla-** spryagat', izmenyat' po litsam *çekmek*
244. **sīpatlanakan formīsem** spryagayemiye formi *çekimlenmiş biçim*
245. **sīpatlanu** spryajeniye *eylem çekimi*
246. **sīpatlī** liçniy *kişili*
247. **sīpatlī predlojeni** liçnoye predlojeniye *kişili tümce*
248. **sīpatsīr** bezliçniy *kişisiz*
249. **sīpatsīr formī** bezliçnaya forma *kişisiz biçim*
250. **sīpatsīr glagol** bezliçniy glagol *kişisiz eylem*
251. **sīpatsīr predlojeni** bezliçnoye predlojeniye *kişisiz tümce*
252. **sinonim** sinonim *eşanlamlı*
253. **sinonim reçī** sinonimiçeskiy ryad *eşanlamlı dizi*
254. **sinonim sīmahsem** sinonimiçniye slova *eşanlamlı sözcükler*
255. **sinonimi** sinonimiya *eşanlamlılık*
256. **sintaksis** sintaksis *sözdizimi*
257. **sintaksis razborī** sintaksiçeskiy razbor *sözdizimsel çözümleme*
258. **sintaksis uyrīmlīhīsem** sintaksiçeskiye osobennosti *sözdizimi özellikleri*
259. **skazuyemīy** skazuyemoye *yüklem*
260. **soyuzlī sīhīnu** soyuznaya svyaz' *bağlaçlı ilişki*
261. **stepen'** stepen' *derece*
262. **stilistika** stilistika *deyişbilim*
263. **suffiksli sīmah pulivī** suffiksali'noye slovoobrazovaniye *sonekli sözcük yapımı*
264. **suffiksatsi** suffiksatsiya *sondan eklenme*
265. **suffiksatsimelī** sposob suffiksatsii *sondan eklenme yöntemi*
266. **sīrīpletaken predlojeni** utverditel'noye predlojeniye *olumlu tümce*
267. **sīrīpletū tatīkī** utverditel'naya çastitsa *olumluluk eki*
268. **sūklī mestoimeni** otritsatel'noye mestoimeniye *olumsuz adıl*
269. **sūklīh padejī** lişitel'niy padej *yokluk durumu*
270. **sūklīh tatīkī** otritsatel'naya çastitsa *yokluk eki*
271. **şut hisepī** koliçestvennoye çislitel'noye *asıl sayı sıfatı*
272. **tanlaştaru** sravneniye, sravnitel'niy *karşılaştırma*
273. **tanlaştaru affiksī** sravnitel'niy affiks *karşılaştırma eki*
274. **tanlaştaru stepenī** sravnitel'naya stepen' *karşılaştırma derecesi*
275. **tanlaştarullī grammatika** sravnitel'naya grammatika *karşılaştırmalı dilbilgisi*
276. **tavrīnu formi** vozvratnaya forma *dönüslü biçim*
277. **tavrīnu mestoimeniyī** vozvratnoye mestoimeniye *dönüslülük adılı*
278. **tavrīnu zalogī** vozvratniy zalog *dönüslülük çatısı*
279. **termin** termin *terim*
280. **tımar morfema** kornevaya morfema *kök biçimbirim*
281. **tīvan çīlhe** rodnoy yazık *akraba dil*
282. **tīvīnu zalogī** stradatel'niy zalog *edilgen çatı*
283. **tīllev obstoyatel'stvi** obstoyatel'stvo tseli *istek belirteci*
284. **tīp padej** osnovnoy padej *yalın durum*
285. **tīp predlojeni** glavnoye predlojeniye *ana tümce*
286. **tīp zalog** deystvitel'niy zalog *etken çatı*
287. **transkriptsī** transkriptsiya *yazıçevrimi*
288. **transkriptsī pallisem** transkriptsionniye znaki *yazıçevrimi işaretleri*
289. **transkriptsīle-** transkribovat' *yazıçevrimi yapmak*

290. transliteratsi transliteratsiya *harf çevrimi*
 291. tuhu padej' ish'odniy padej *çıkma durumu*
 292. tulli mar predlojeni nepolnoye predlojeniye *kısaltılmış tümcecik*
 293. tulli priçasti polnoye priçastiye *tam ortaç*
 294. tür' mar ıytu kosvenniy vopros *dolaylı soru*
 295. tür' mar puplev kosvennnaya reç' *dolaylı anlatım*
 296. tür' p'lt'erış pryamoye znaçeniye *gerçek anlam*
 297. tür' puplev pryamaya reç' *dolaysız anlatım*
 298. udareni udareniye *vurgu*
 299. udareni kuş'ıml'ih'ı podvijnost' udareniya *vurgu değişimi*
 300. udareni lart- stavit' udareniye *vurgu koymak*
 301. udareni palli znak udareniya *vurgu işareti*
 302. udarenill'ı udarnıy, udarenniy *vurgulu*
 303. udarenill'ı sıp'ık udarnıy slog *vurgulu hece*
 304. udarenis'ır bezudarnıy *vurgusuz*
 305. udarenis'ır kalanakan s'ımahsem slova, proiznosimıye bez udareniya *vurgusuz sözcükler*
 306. udarenis'ır sıp'ık bezudarnıy slog *vurgusuz hece*
 307. usloviye p'lt'ereken predlojeni uslovnoye predlojeniye *koşul tümcesi*
 308. usloviye p'lt'ereken p'ih'ınull'ı predlojeni pridatoçnoye predlojeniye usloviya *koşul yan tümcesi*
 309. uslovi soyuz'ısem uslovniye soyuzı *koşul bağlacı*
 310. us'ı sas'ısem glasniye zvukı *ünlüler*
 311. us'ı sas'ısen kil'ışiv'ı garmoniya glasniş *ünlü uyumu*
 312. uy'ıru soyuz'ı razdelitel'niy soyuz *iki ayrı düşünceyi birleştiren bağlaç*
 313. uy'ırm t'ıran opredeleni obosoblennoye opredeleniye ayrı *tamlayan*
 314. vak hisep'ı drobnoye çislitel'noye *kesirli sayı sıfatı*
 315. vales'ü hisep'ı, vales'ü hisep yaç'ısem razdelitel'noye çislitel'noye *üleştirme sayı sıfatı*
 316. vir'ın nareçiy'ısem, vir'ın obstoyatel'stvi nareçiya mesta, obstoyatel'stvo mesta *yer belirteci*
 317. vir'ın padej'ı mestniy padej *bulunma durumu*
 318. vir'ınti kalaşu govor *ağız*
 319. vir'ınti s'ımah, puplev oblastnoye slovo *ağız sözü*
 320. vişe obstoyatel'stvi, vişe nareçiy'ısem obstoyatel'stvo merı i stepeni, nareçiya merı i stepeni *nicelik belirteci*
 321. viřlenmen s'ımahsem nesklonyayemiye slova *çekimsiz sözcük*
 322. viřlenü, viřlev, viřlenni skloneniye *ad çekimi*
 323. viřleni formisem formı skloneniya *çekimli biçim*
 324. vişs'ımış sıpat tret'ye litso *üçüncü kişi*
 325. viřit vremya *zaman*
 326. viřit obstoyatel'stvi, viřit nareçiy'ısem obstoyatel'stvo vremeni, nareçiya vremeni *zaman belirteci*
 327. vişlatu tat'ık'ı usilitel'naya çastitsa *güçlendirme eki*
 328. viřl'ı stepen' prevosřodnaya stepen' *en üstünlük derecesi*
 329. vvodniy predlojeni vvodnoye predlojeniye *ara tümce*
 330. vvodniy s'ımah vvodnoye slovo *ara söz*
 331. yapala yaç'ısen vişlen'ıv'ı, yat vişlen'ıv'ı skloneniye suşçestvitel'niş, imennoye skloneniye *adların çekimi*
 332. yat, yapala yaç'ı imya *ad*

333. yat mar padejsem kosvenniye padeji *adın değişen durumları*
334. yat predlojeni nominativnoye predlojeniye *ad tümcesi*
335. yat şimahsem imena *adlar*
336. yat skazuyemiı imennoye skazuyemoye *ad soylu yüklem*
337. yevırlev şimahı podrajatel'noye slovo *yansıma söz*
338. yıırke hisepı poryadkovoye çislitel'noye *sıra sayı sıfatı*
339. yut çılheren kını şimahsem zaimstvovanniye slova *yabancı sözcük*
340. yut şırşiv çılhesem inostranniye yazıki *yabancı diller*
341. zalog zalog *çatı*
342. zalog uyrımlıhısem zalogoviye osobennosti *çatı özellikleri*

Kaynaklar

- ANDREYEV, N. A. (1961) *Çuvaşsko-russkiy slovar'*, Moskva.
ANDREYEV, İ. A. ve N. P. PETROV (1971) *Russko-çuvaşskiı slovar'*, Moskva.
GÜRSOY-NASKALİ, E. (1997) *Türk Dünyası Gramer Terimleri Kılavuzu*, Ankara: TDK Yayınları No 667.
HATİBOĞLU, V. (1972) *Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*, 2.Baskı.,Ankara: TDK Yayınları No 364.
KOCAMAN, A. (1990) "Dilbilim Terimleri Sözlüğü", *DA* 1990: 155-190.
KORKMAZ, Z. (1992) *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları No 575.
MUSTAFA YEV, E.M. ve E.V.G. ŞÇERBİNİN (1972) *Russko-turetskiı slovar'*, Moskva.
MÜLLER, V. K. (1977) *English-Russian Dictionary*, Moscow.
SKVORTSOV, M. İ . (1985) *Çuvaşsko-russkiı slovar'*, Moskva.
SMİRNIŦSKY, A.İ. (1958) *Russian-English Dictionary*, Moscow.
TOPALOĞLU, A. (1989) *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*, İstanbul.
VARDAR, B. (1980) *Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları No 471.

RUSÇA DİZİN

- A-**
- abbreviatsiya 117
affiks 3
affiks videleniya 159
agglyutinativniy 6
agglyutinativniye 7
agglyutinatsiya 4
agglyutinirovat' 5
alfavit 8
antonim 11
antonimiçniye slova 12
apostrof 13
argo 14
argotizm 15
artikulyatsionniye naviki 13
artikulyatsiya 17
artikulyatsiya zvuka 212
arhaizm 16
assimilirovat' 21
assimilyativniye protsessı 20
assimilyatsiya 19
assimilyatsiya soglasniş 80
- B-**
- bepristavoçniye glagolı 201
bezliçnaya forma 249
bezliçniy 248
bezliçniy glagol 250
bezliçnoye predlojeniye 251
bezudarniy 304
bezudarniy slog 306
buduşçeye vremye 204
bukval' no 236
- Ç-**
- çasti reçi 208
çastitsa 188
çastitsa, pişuşçayasya slitno 179
çislitel'noye 75
çislo 75
çlenı predlojeniya 191
- D-**
- datel'no-vinitel'niy padej 164
detskaya reç' 1
deyepriçastiye 27
deystvitel'niy zalog 286
deystviye 100
dialekt 28
dialektnoye osobennosti 31
dialektnoye slovo 30
dialektologičeskaya ekspeditsiya 29
- dialektologičeskaya karta 33
dialektologiya 32
disgarmoniya 112
drobnoye çislitel'noye 314
- E-**
- eksperimental'naya fonetika 36
etimologičeskiy slovar' 35
etimologiya 34
- F-**
- fleksiya 37
flektivniy 38
flektivniye yazıkı 39
fonema 40
fonemniy sostav yazıkı 25
fonetiçeskaya transkriptsiya 44
fonetiçeskiy dialektizm 43
fonetiçeskiye zakonu 45
fonetika 42
fonologičeskaya sisteme 48
fonologičeskiy metod 47
fonologiya 46
forma 49
forma nakloneniya 143
formı skloneniya 323
formı slova 226
frazeologičeskiy 51
frazeologičeskiye slovosocetaniya 52
frazeologiya 50
frazeologizm 53
- G-**
- garmoniya glasniş 311
glagol 54
glagol v ponuditel'noy forme 76
glagol'naya fleksiya 55
glagol'naya forma 56
glagol'noye skazuyemoye 59
glasniye zvukı 310
glavnoye predlojeniye 285
govor 318
grammatičeskaya osnova predlojeniya 193
grammatičeskaya sinonimiya 67
grammatičeskiye pravila 66
grammatika 65
- İ-**
- imena 335
imenitel'niy padej 157
imennoye skazuyemoye 336
imennoye skloneniye 330
imya 332
- imya naritsatel'noye 169
imya prilagatel'noye 162
imya sobstvennoye 168
inostranniye yazıkı 340
invercionniy 93
invercionnoye slovosocetaniya 94
inversiya 92
istoričeskiy sintaksis 98
işhodniy padej 291
iz'yavitel'noye nakloneniye 108
izmeniye znaçeniye 176
izmenyat' po litsam 243
- K-**
- koliçestvennoye çislitel'noye 271
konversiya 118
kornevaya morfema 280
kosvenniy vopros 294
kosvenniye padeji 333
kosvennnaya reç' 295
kratkaya forma 114
kratkoye priçasti 115
- L-**
- laskatel'naya forma 2
leksičeskaya sinonimiya 126
leksičeskiy dialektizm 125
leksičeskoye bogatstvo yazıkı 26
leksika 124
liçnaya forma 242
liçniy 246
liçnoye mestoimeniye 242
liçnoye predlojeniye 247
lingvistika 23, 127
lişitel'niy padej 269
literaturniy yazık 128
litso 241
litso glagola 57
logičeskoye udareniye 129
- M-**
- mejdometiye 130
mejdometniye slova 132
mestniy padej 317
mestoimeniye 133
metafora 135
metaforičeskiy yazık 136
metaforičeskiye virajeniya 137
metateza 138
mnojestvennoye çislo 146
morfema 140
morfemniy sostav slova 234
morfologiya 141

-N-

nakloneniye 142
 nareçiya meri i stepeni 320
 nareçiya mesta 316
 nareçiya obraza deystviya 139
 nareçiya priçini i tseli 172
 nareçiya vremeni 326
 nareçiyeye 144
 narodnaya etimologiya 70
 nastoyaşçeye vremya 69
 neliçniye formi glagola 62
 neologizm 145
 neopredelennaya forma glagola 60
 neopredelennoye mestoimeniye 161
 neperehodnyy glagol 123
 nepolnoye predlojeniyeye 292
 neproizvodniye slova 183
 nesklonyayemye slova 321
 nesoversennyiy vid glagola 63
 nespryagayemye formi glagola 61
 nominativnoye predlojeniyeye 334
 nosoviye soglasniye 240

-O-

oblastnoye slovo 318
 obosobleniye çlen predlojeniya 194
 obosoblennoye opredeleniye 313
 obraşçeniye 147
 obraza deystviya 139
 obrazovaniye priçastiya 199
 obstoyatel'stvenniye slova 150
 obstoyatel'stvennoye pridatoçnoye predlojeniyeye 149
 obstoyatel'stvo 144
 obstoyatel'stvo meri i stepeni 320
 obstoyatel'stvo mesta 316
 obstoyatel'stvo priçini 172
 obstoyatel'stvo tseli 283
 obstoyatel'stvo vremeni 326
 odnokratniy vid glagola 178
 ofitsial'niy çastitsa 151
 omonim 152
 omonimiyeye 153
 omonimiçeskiy 152
 omonimiçeskiye slova 153
 omonimiçnost' 154
 omonimiçnost' slov 239
 omonimiya 154
 opredeleniye 155
 opredelitel'noye mestoimeniye 160
 orfografiya 156
 osnovnoy padej 284

otritsatel'naya çastitsa 74
 otritsatel'naya çastitsa 270
 otritsatel'noye mestoimeniye 269

-P-

padej 157
 passiv 165
 passivniye konstruksii 166
 perehod slov v razryad arhaizmov 238
 perenosnyy 120
 perenosnoye znaçeniye 122
 perehodnyy glagol 121
 pervoye litso 182
 podçinitel'niy soyuz 169
 podlejaşçeye 186
 podrajatel'noye slovo 337
 podvijnost' udareniya 299
 polisemiya 187
 polnoye priçastiye 293
 ponuditel'niy zalog 77
 ponuditel'noye predlojeniyeye 78
 poryadkovoye çislitel'noye 338
 poslelog 188
 povelitel'noye nakloneniye 81
 povestvovatel'noye predlojeniyeye 104
 predlog 189
 predlojeniyeye 190
 predlojeniyeye s obraşçeniyyem 148
 prefiks 195
 prefiks'al'niye slova 196
 prevoshodnaya stepen' 328
 priçastiye 197
 priçastiye buduşçego vremeni 203
 priçastiye doljenstvovaniya 205
 priçastiye nastoyaşçego vremeni 68
 priçastiye prošedşego vremeni 96
 priçastniy oborot 198
 priçinniyeye pridatoçniye predlojeniyeye 224
 priçinno-tselevoy padej 223
 pridatoçnoye predlojeniyeye 171
 pridatoçnoye predlojeniyeye usloviya 308
 pristavka 195
 pristavoçniye glagoli 200
 produktivniy suffiks 202
 proizvodnoye slovo 91
 prospryat' glagol 58
 prostoreçiyeye 119
 prostoye predlojeniyeye 85
 prostoye skazuyemye 86
 prošedşeye vremya 97

provitel'niy soyuz 73
 pryamaya reç' 297
 pryamoye znaçeniye 296

-R-

rasprostrannoye predlojeniyeye 10
 rasprostranyonnoye opredeleniye 9
 razdelitel'niy soyuz 312
 razdelitel'noye çislitel'noye 315
 razgovorniy yazık 101
 razgovornoye slovo 103
 razryad mejdometii 131
 reç' 207
 reçeviyeye organi 208
 reçeviyeye osobennosti 209
 ritorika 210
 roditel'niy padej 105
 rodnoy yazık 281

-S-

semantika 215
 semasiologiya 215
 singlarizm 214
 sinonim 252
 sinonimiçeskiy ryad 253
 sinonimiçniye slova 254
 sinonimiya 255
 sintaksiçeskiy razbor 257
 sintaksiçeskiye osobennosti 258
 sintaksis 256
 sintaksis razgovornoy reçi 102
 skazuyemye 259
 skloneniye 322
 skloneniye mestoimenii 134
 skloneniye suşçestvitel'niy 331
 sklonyat'po padejam 158
 slog 216
 slojnopodçinyonnoye predlojeniyeye 170
 slojnoşoçinyonnoye predlojeniyeye 221
 slojnosokraşçyonnoye slovo 116
 slojnoye predlojeniyeye 82
 slojnoye slovo 83
 slova, proiznosimiyeye bez udareniya 305
 slova-antonimiyeye 12
 slovarniy sostav 233
 slovarniy zapas yazıka 26
 slovesnoye udareniye 237
 slovo 225
 slovoizmeneniye 230
 slovo obrazovatel'niye affiks 229
 slovoobrazovaniye 228

slovoşoçetaniye 227
 slujebnoye slovo 188
 smisloviye sinonimi 177
 sobiratel'noye çislitel'noye 184
 sobiratel'noye slovo 185
 soçineniye 219
 soçinitel'nıy 220
 soçinitel'nıy soyuz 169
 soçinitel'niye konstruksii 222
 soglasniye zvuki 79
 soglasovaniye 111
 soslagatel'noye nakloneniye 99
 sostavnoye skazyemoye 84
 soverşenniy vid glagola 64
 soyedinitel'nıy soyuz 218
 soyedinitel'niye soyuzı 217
 soyuz 218
 soyuznaya svyaz' 260
 sposob suffiksatsii 265
 spryagat' 243
 spryagat' glagol 58
 spryagayemiye formı 244
 spryajeniye 245
 sravneniye 272
 sravnitel'naya grammatika 275
 sravnitel'naya stepen' 274
 sravnitel'nıy 272
 sravnitel'nıy affiks 273
 stavit' udareniye 300
 stepen' 261
 stilistika 262
 stradatel'nıy zalog 282
 struktura predlojeniya 192
 suffiks 232
 suffiksals'niye elementi slova 235
 suffiksals'noye slovoobrazovaniye 263
 suffiksatsiya 264

-T-

termin 279
 transkribovat' 289
 transkriptsionniye znaki 288
 transkriptsiya 287
 transliteratsiya 290
 tret'ye litso 324
 tvoritel'nıy padej 180
 tyordiy soglasniy 71

-U-

udareniye 298
 udarenniy 302
 udarniy 302
 udarniy slog 303
 ukazatel'noye mestoimeniye 107
 umen'sitel'naya forma 173

umen'sitel'nıy suffiks 174
 usilitel'naya çastitsa 327
 uslovniye soyuzı 309
 uslovnoye predlojeniy 307
 ustarevşeye slovo 113
 ustupitel'nıy soyuz 110
 ustupitel'noye nakloneniye 109
 utverditel'naya çastitsa 267
 utverditel'noye predlojeniy 266

-V-

v ironičeskom smisle 95
 variant fonemi 41
 vasklitsatel'noye predlojeniy 106
 videlitel'naya forma prilagatel'nogo 163
 vırajeniye 113
 vneşnyaya fleksiya 232
 vnutrennyaya fleksiya 231
 voprositel'naya çastitsa 88
 voprositel'noye mestoimeniye 87
 voprositel'noye predlojeniy 89
 vozvratnaya forma 276
 vozvratniy zalog 278
 vozvratnoye mestoimeniye 277
 vremya 325
 vspomagatel'nıy glagol 206
 vtoroye litso 90
 vvodnoye predlojeniy 329
 vvodnoye slovo 330
 vzaimniy zalog 72

-Y-

yazık 22
 yazıkoviye osobennosti 24
 yazıkoznaniye 23
 yedinstvennoye çislo 181

-Z-

zaimstvovanniye slova 339
 zalog 341
 zalogoviye osobennosti 342
 znaçeniye 175
 znak udareniya 301
 zvuk 211
 zvukopodrajaniye 213

TÜRKÇE DİZİN

-A-

abece 8
 ad 332
 ad çekimi 322
 ad durumu 157
 ad soylu yüklem 336
 ad tümcesi 334
 adıl 133
 adıl çekimi 134
 adın değişen durumları 333
 adlar 335
 adları çekmek 158
 adların çekimi 331
 ağız 318
 ağız sözü 319
 akraba dil 281
 alfabe 8
 ana tümce 285
 anlam 175
 anlam değişimi 176
 anlambilimi 215
 anlamsal aynılık 177
 anlık görünüş 178
 ara söz 330
 ara tümce 329
 araç durumu 180
 argo 14
 argo sözü 15
 arkaizm 16
 artsüremli sözdizimi 98
 asıl sayı sıfatı 271
 ayrı tamlayan 313

-B-

bağlaç 218
 bağlaçlı ilişki 260
 bağlayıcı ilgeç 217
 bağlı bileşik tümce 221
 belirleyen 155
 belirsizlik adılı 161
 belirteç 144
 belirteç görevli sözcükler 150
 belirteç görevli yan tümce 149
 belirten 155
 belirtme adılı 160
 belirtme durumu eki 159
 benzeşim 19
 benzeşme 19
 benzeşme yöntemi 20
 benzeşmek 21
 biçim 49
 biçimbilgisi 141
 biçimbilim 141
 biçimbirim 140
 bildirme kipi 108

birleşik 220
 birleşik bağlaç 169
 birleşik sözcük 83
 birleşik tümce 82
 birleşik yapı 222
 birleşik yüklem 84
 birleşme 219
 birinci kişi 182
 birlikte yazılan ilgeç 179
 bitmemişlik görünüşü 63
 bitmişlik görünüşü 64
 boğumlanma 17
 boğumlanma yatkinlığı 18
 bulunma durumu 317
 buyruk kipi 81
 buyurma kipi 81
 bükün 37
 bükünlü 38
 bükünlü diller 39

-Ç-

çatı 341
 çatı özellikleri 342
 çekimlenmiş biçim 244
 çekimli biçim 323
 çekimsiz sözcük 321
 çekmek 243
 çıkma durumu 291
 çocuk dili 1
 çoğul 146
 çokanlamlı 187
 çokluk 146

-D-

değişmeceli anlam 122
 değiştirme 118
 değiştirme 118
 deneysel sesbilgisi 36
 derece 261
 devrik 93
 devrik söz öbeği 94
 devrikleşme 92
 deyim 50
 deyimbilim 53
 deyimsel 51
 deyimsel söz öbekleri 52
 deyişbilim 262
 dil 22
 dil özellikleri 24
 dilbilgisel eşanlamlılık 67
 dilbilgisi 65
 dilbilgisi yasalari 66
 dilbilim 23, 127
 dilin sesleri 25
 dilin söz varlığı 26
 diyalektoloji 32
 dolaylı anlatım 295
 dolaylı soru 294
 dolaysız anlatım 297
 dönüşlü biçim 276
 dönüşlülük çatısı 278

dönüşlülük adlı 277

-E-

edebi dil 128
 edilgen 165
 edilgen çatı 282
 edilgen yapı 166
 eğretileme 135
 eğretilemeli deyim 137
 eğretilemeli dil 136
 ek 3
 eklemek 5
 eklemeli 6
 eklemeli diller 7
 eklenme 4
 en üstünlük derecesi 328
 eski söz 113
 eskilik 16
 eskimiş sözcük 238
 eş anlamlı sözcükler 254
 eşanlamlı 252
 eşanlamlı dizi 253
 eşanlamlılık 255
 eşadlı 152
 eşadlı sözcükler 153
 eşadlılık 154
 etimoloji 34
 etken çatı 286
 ettirgen çatı 77
 ettirgen çatılı tümce 78
 eylem 54
 eylem biçimi 56
 eylem bükünü 55
 eylem çekimi 245
 eylem soylu yüklem 59
 eylemi çekmek 58
 eylemin çekimlenmemiş biçimleri 61
 eylemin çekimli olmayan biçimleri 62
 eylemin ettirgen biçimi 76
 eylemin kişisi 57
 eylemlik 60

-G-

geçişli 120
 geçişli eylem 121
 geçişsiz eylem 123
 geçmiş zaman 97
 geçmiş zaman ortacı 96
 gelecek zaman 204
 gelecek zaman ortacı 203
 geniş tamlayan 9
 geniş tümce 10
 genizsil ünsüzler 240
 gerçek anlam 296
 gereklilik ortacı 205
 girişlik tümce 170
 göçüşme 138
 gösterme adlı 107
 gösterme adlı 160

gösterme sıfatı 163
 güçlendirme eki 327
 gündelik dil 119

-H-

halk kökenbilimi 70
 harf çevirisi 290
 hece 216

-İ-

içek 231
 iki ayrı düşünceyi birleştiren bağlaç 312
 ikinci kişi 90
 ile durumu 180
 ilgeç 188
 ilgi durumu 105
 ironik anlam 95
 istek belirteci 283
 istek kipi 99
 iş 100
 işlek ekler 202
 iştaşlık çatısı 72

-K-

karşılaştırma 272
 karşılaştırma derecesi 274
 karşılaştırma eki 273
 karşılaştırmalı dilbilgisi 275
 karşıtanlamlı 11
 karşıtanlamlı sözler 12
 karşıtlık bağlacı 73
 kesirli sayı sıfatı 314
 kesme işareti 13
 kısa biçim 114
 kısa ortaç 115
 kısaltılmış bileşik sözcük 116
 kısaltılmış tümcecik 292
 kısaltmalar 117
 kip 142
 kip biçimi 143
 kişi 241
 kişi adlı 242
 kişili 246
 kişili tümce 247
 kişisiz 248
 kişisiz biçim 249
 kişisiz eylem 250
 kişisiz tümce 251
 konuşma 207
 konuşma dili 101
 konuşma diline ait sözcük 103
 konuşma dilinin sözdizimi 102
 konuşma organları 208
 konuşma özellikleri 209
 koşul bağlacı 309
 koşul tümcesi 307
 koşul yan tümcesi 308
 kök biçimbirim 280
 kök sözcük 183

kökenbilim 34
kökenbilimsel sözlük 35
küçültme biçimi 173
küçültme eki 174

-L-

lehçe 28
lehçe araştırmaları 29
lehçe özellikleri 31
lehçe sözcüğü 30
lehçebilim 32
lehçebilim atlası 33

-M-

mantık vurgusu 129
master 60
mecazi anlam 122

-N-

neden belirteci 172
neden bildiren yan tümce 224
neden-amaç durumu 223
nicelik belirteci 320
niteleme belirteci 139

-O-

okşama biçimi 2
olumlu tümce 266
olumluluk eki 267
olumsuz adı 268
olumsuzluk eki 74
ortaç 197
ortaçların oluşumu 199
ortaçlı söz öbekleri 198

-Ö-

ön takı 189
önek 195
önekli eylemler 200
önekli sözler 196
önekli eylemler 201
ötümsüz ünsüz 71
öyküleme tümcesi 104
özel ad 168
özne 186

-R-

resmi söyleyiş 151

-S-

sayı sıfatı 75
ses 211
ses boğumlanması 212
sesbilgisel lehçebilim 43
sesbilgisel çevriyazı 44
sesbilgisi 42
sesbilgisi yasaları 45
sesbilim 46

sesbilim dizgesi 48
sesbilim yöntemi 47
sesbirim değişkesi 40
seslenme sözü 147
seslenmeli tümce 148
sıfat 162
sıra sayı sıfatı 338
son takı 188
sondan eklenme 264
sondan eklenme yöntemi 265
sonek 232
sonekli sözcük yapımı 263
soru adlı 87
soru eki 88
soru tümcesi 89
sözcük 225
söz öbeği 227
söz sanatı 210
söz varlığı 124, 233
sözbilim 210
sözcüğün ek yapısı 234
sözcüğün ekleri 235
sözcüğü sözcüğüne 236
sözcük biçimleri 226
sözcük değişimi 230
sözcük vurgusu 237
sözcüklerin eşanlamlılığı 239
sözdizimi 256
sözdizimi özellikleri 258
sözdizimsel çözümleme 257
sözlü dil 102
sözlüksel ağzibilim 125
sözlüksel eşanlamlılık 126

-Ş-

şimdiki zaman 69
şimdiki zaman ortacı 68

-T-

tam ortaç 293
tamlayan 155
tekel 181
teklik 181
terim 279
teslim ve kabul bağlacı 110
teslim ve kabul kipi 109
topluluk adı 185
topluluk sayı sıfatı 184
tümce 190
tümcenin dilbilgisel temeli 193
tümcenin ayrı öğeleri 194
tümcenin öğeleri 191
tümcenin yapısı 192
tür adı 167
türetme 228
türev 91

-U-

ulaç 27
uyum 111

uyumsuzluk 112

-Ü-

üçüncü kişi 324
üleştirme sayı sıfatı 315
ünlem 130
ünlem öbeği 131
ünlem sözcüğü 132
ünlem tümcesi 106
ünlü uyumu 214
ünlü uyumu 311
ünlüler 310
ünsüz benzeşmesi 80
ünsüzler 79

-V-

vurgu 298
vurgu değişimi 299
vurgu işareti 301
vurgu koymak 300
vurgulu 302
vurgulu hece 303
vurgusuz 304
vurgusuz hece 306
vurgusuz söylenen sözcükler 305

-Y-

yabancı diller 340
yabancı sözcük 339
yalın durum 284
yalın tümce 85
yalın yüklem 86
yan tümce 171
yanlış kökenleme 70
yansıma 213
yansıma söz 337
yapım ekleri 229
yardımcı eylem 206
çevriyazı 287
çevriyazı işaretleri 288
çevriyazı yapmak 289
yazı dili 128
yazım 156
yeni deyim 145
yeni sözcük 145
yer belirteci 316
yokluk durumu 269
yokluk eki 270
yönelme-belirtme durumu 164
yüklem 259

-Z-

zaman 325
zaman belirteci 326